

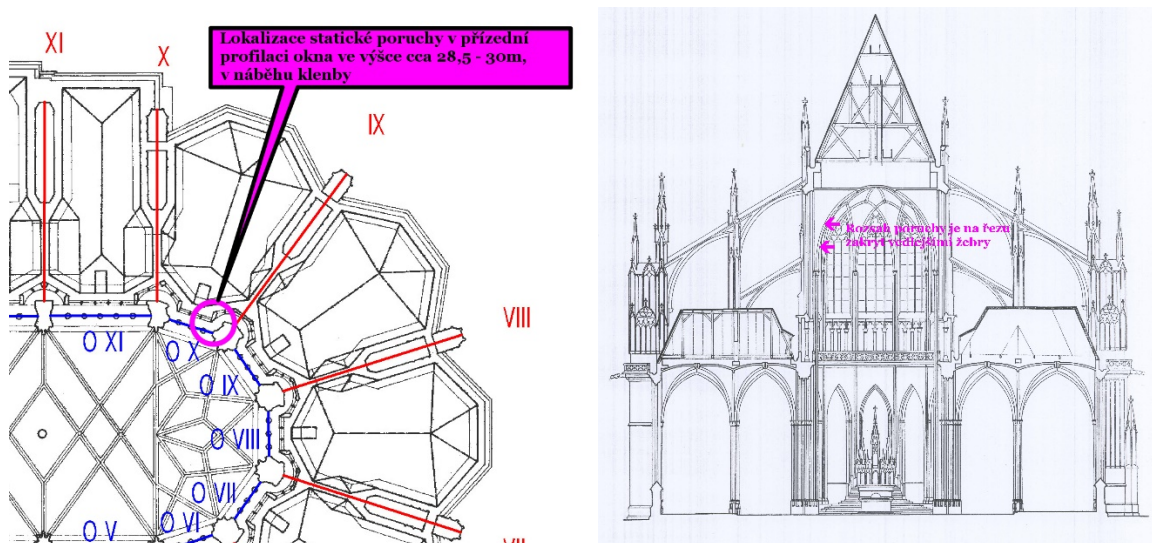
Stanovisko

Kanceláře prezidenta republiky Odboru památkové péče

k řešení nových statických poruch zjištěných v průběhu restaurování architektury: „Katedrála – statické poruchy na vnitřním triforiu – východní strana“ - doplnění podmínek zásahu (k č.j. SPH 1188/2022).

Současná etapa restaurování architektury katedrály, včetně řešení statických poruch na triforiu, probíhá v souladu se závazným stanoviskem Kanceláře prezidenta republiky – Odboru památkové péče Č. j.: SPH 366/2022 k akci „Katedrála sv. Víta – statické poruchy na vnitřním triforiu – východní strana“ vydaného dne 10. dubna 2022.

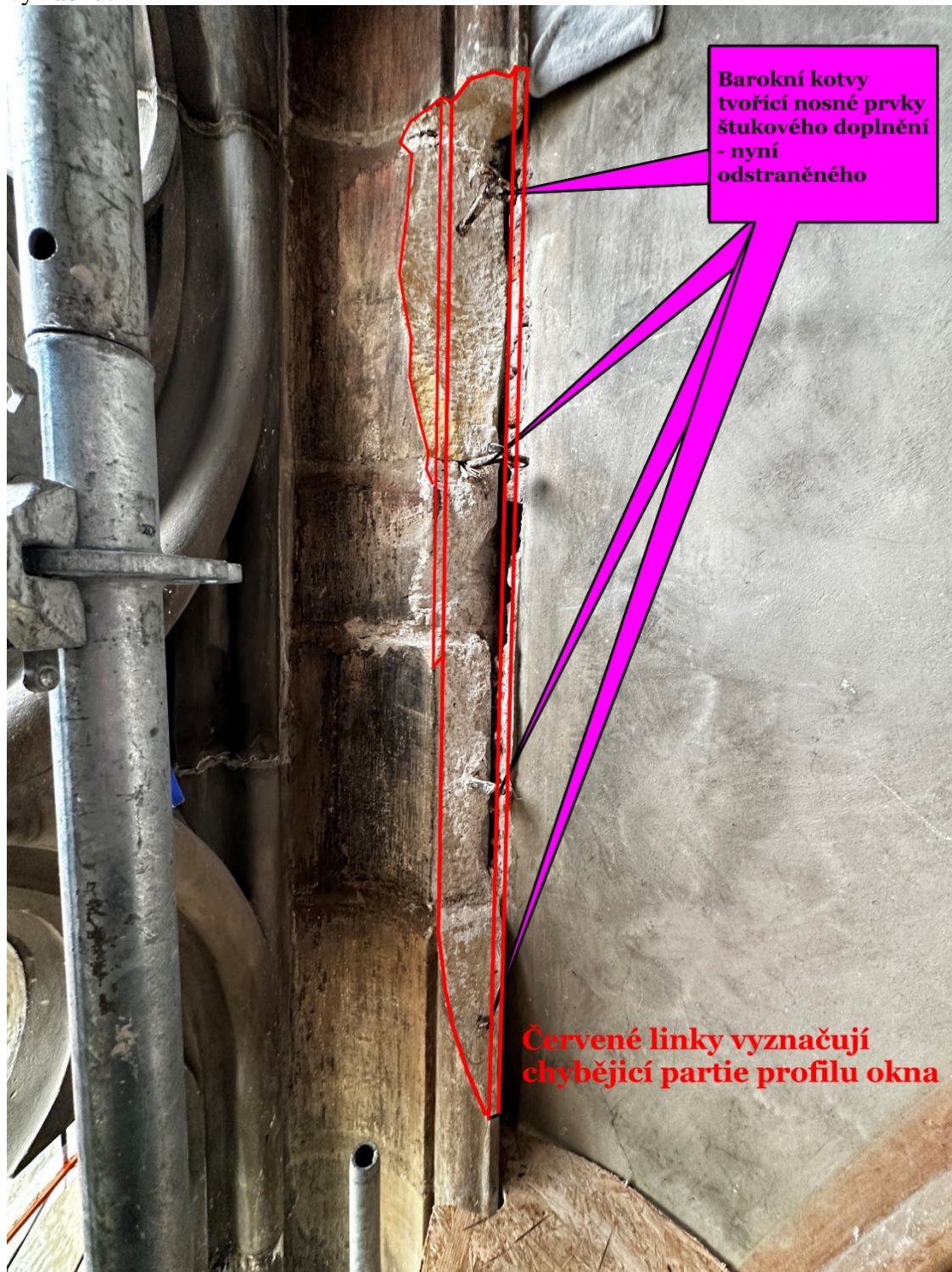
V průběhu restaurátorských prací byla ve výšce cca 28,5 – 30 m zjištěna štuková náhrada profilace okna číslo OX na východní straně. Později, podle typologie odhalených železných kotev bylo možno tuto opravu přiřadit do doby po roce 1757 (krátce po ostřelování Pražského hradu pruským vojskem). Není vyloučeno, že příčinou bylo právě ostřelování katedrály, ale pravděpodobnější je skutečnost, že partie navazuje na opěrný pilíř číslo IX. Tento pilíř byl dlouhodobě nejméně stabilní konstrukcí opěrného systému chóru katedrály, značně ovlivňovanou klimatickými vlivy (jednostranné oslunění, proudění vzduchu a sériovou turbulencí), což vzhledem k poloze (první vybočující pilíř závěru od severní strany) mělo důsledky pro stabilitu celku. V posledních 20 letech na pilíři byla provedena řada restaurátorských zásahů, které vedly k jeho stabilizaci a nyní dobrému stavu.

Lokalizace poruchy v půdorysu katedrály (vlevo) a řezu (vpravo).

Pokud jde o výše uvedenou poruchu, lze konstatovat, že z hlediska dlouhodobého vývoje statického stavu katedrály je tato již historicky stabilizovaná a nyní neaktivní. To potvrzoval i stav štukového doplňku odlomené profilace, který nebyl porušen statickými silami, ale spíše dobou exponence a korozí kotevních a výztužných prvků. Protože jde o součást ostění okna OX, která přechází již do lomeného oblouku, bylo pro jádro štukového doplňku použito dřevěného uhlí, které mělo štuk odlehčit. Stavitelé se zjevně obávali odloučení štuku od kamene u spodních čtyřech kvádrů s odloučeným hruškovým profilem, proto zarazili do původních spár i kvádrů kované kotvy s volutovými oky, předpřipravený otvor byl vyplněn dřevěným špalíkem (shodné kotvy vyjmul Kamil Hilbert při opravách západní části klenby chóru v roce 1925). Jádro bylo ještě vyztuženo výpletem ze železného drátu, který ovšem již zkorodoval (prakticky zanikl). V případě vrchní poruchy náběhu profilace do lomeného oblouku, patrně z důvodu rozměru a nedobrého stavu kvádrů (již z lomu – jde o kámen nevhodné skladby vrstev), byl zvolen jiný postup, a to s použitím rozměrnější kramle zaražené přes dřevěné špalíky přímo do kamene. Tento poněkud razantní způsob časem vedl k dalšímu odštípnutí profilace v mase

výžlabku.

Pohled na spodní část poruchy s vyznačeným chybějícím profilem (červeně) a dochovanými barokními kotvami (fialově).

Pohled na horní poruchu v náběhu do lomeného oblouku okna. Fialově je vyznačena barokní kramle, modře chybějící profil a červeně trhliny, které jsou předmětem dalšího zkoumání.

Dne 3. března 2023 proběhlo místní šetření s panem..., specialistou na statiku katedrálních kamenných konstrukcí, odpovědným restaurátorem ... (číslo povolení MK ČR k restaurování ...), ... (mistr restaurátorské huti) a zástupci ONM SPH a OPP KPR.

Bylo konstatováno, že jde o poruchu vážnou, historickou, ve stabilizovaném stavu, která však vyžaduje neodkladný zásah. Ještě před místním šetřením byla na základě průzkumu a po telefonické konzultaci s ... odstraněna hmotově porušená štuková náhrada kamenného profilu.

Byl dohodnut postup dočištění a postup odstranění porušených partií (zejména v případě horní partie poruchy). Porucha zapříčinila odlomení hruškového profilu u spodních čtyř kvádrů (nejspodnější má pouze odštípnutou část hrušky). Mezi spodní (čtyři kvádry) a horní (tři kvádry) partií poškození je jeden kvádr včetně víceméně celistvé profilace zachován bez významných poškození, což je z hlediska obnovy vítané zjištění. Ten bude využit v podstatě jako konzola zajišťující nové díly.

Vzhledem k výšce a poloze ve vysokém chóru bylo rozhodnuto o čisté kamenické výměně za dodržení stávajícího spárořezu vrstev a úpravy spárořezu svislého. Z důvodu podobných vlastností bude primárně použit hořícký pískovec. Základní řešení poruchy bylo stanoveno takto:

Vrstva I. – poškozený prut (hruška) bude kamenicky začištěn a nahrazen novým vloženým prutem (po spáru mezi I. a II.). Půjde o přesnou vložku kontaktně vlepenou a pojištěnou nerezovou sponou do gotického kvádru.

Vrstva II. – tento kvádr bude vyjmut celý, resp. ve výžlabku do hloubky 150 mm (vně rovnoběžná hloubka pro zavázání prvku) a nahrazen kopií s kompletní profilací. Bude tvořit konzolu podporující další vložky.

Vrstva III. a IV. – ve středu výžlabku bude vertikální linie (shodná pro obě vrstvy), kde bude gotický kámen šetrně odvrtný do hloubky 150 mm. V obou případech za dodržení

horizontálního spárořezu dojde k náhradě za nové kusy s kompletní profilací (jde tedy o dva samostatné kusy).

Vrstva V. – bude ponechána (jako konzola), jen prut bude nahrazen kamenickou vložkou v rozsahu poškození – stejně jako u vrstvy I.

Vrstva VI. – je nejproblematictější, jednak pro nedostatečnou kvalitu původního gotického kvádrů, ale také pro hloubkové trhliny v jeho hmotě. Finální tvar vložky bude určen na základě začištění potřesané hmoty kamene – to aktuálně probíhá. Nejpravděpodobněji bude kamenická výměna zavázána do zdíva hlouběji podobně jako vrstva II.

Vrstva VII. – zatím bylo předpokládáno tmelové doplnění profilu. Není však vyloučena potřeba kamenického doplňku, což poněkud závisí na řešení vrstvy VI. Způsob by byl shodný s I. a V.

Při uzpůsobování gotických vrstev pro osazení nových kamenických prvků musí být postupováno zvláště opatrně, pokud možno bez větších otřesů. Nyní se přikláníme (svolané konsilium) k přesnému trubkovému vrtání, které je v tuto chvíli nejšetrnější. V rámci zásahu budou sejmuty porušené omítky na kápi klenby, zpravidla v pásu přiléhajícím k profilu okna. Místně se za tělesem kápe objevila dutina (max. do 200 mm), ta bude vyplněna čistě vápennou maltou bez dalších příměsí o zrnitosti plniva do 4 mm (nejlépe zdroj vápna Zlosyň). Pro osazení nových dílů bude použita vápenná malta (katedrální typ) a pro lepení epoxidové lepidlo (např. Akemi). Spony a trny budou nerezové, kované a mořené.

Konečné řešení bude uzpůsobeno po vyjmutí jednotlivých prvků a zakreslení šablon pro vysekání nových kusů. Finální podoba bude schválena ... a OPP KPR. Vzhledem k poloze poruchy, tj. 30 m nad podlahou chrámu, nebylo možno toto zjištění předpokládat. Je třeba při každé budoucí příležitosti s podobnou poruchou počítat, neboť je zřejmé, že nejde o ojedinělý případ. Kamenické práce na řešení situace prioritně vyžadují zesílení a dostavbu lešení. Nejde o zásadní problém, protože až do úrovně po triforium je již nyní založeno a stačí jej jen dostavět do potřebné výšky.

Kromě náhrady odloučených štukových doplňků bude opravena i trhlina v profilaci okna způsobená pohybem či korozi obvodového táhla. Oprava bude řešena podle záměru ..., tedy porušený gotický prut profilace v potřebném rozsahu bude vyjmut a nahrazen vložkou kotvenou do originálu dle upřesnění na místě.

Je třeba upozornit, že nyní není pro zásah ideální klima, resp. teplota (8. 3. 15:00 teplota 5 °C). Aby byly dodrženy technologické postupy obvyklé na katedrále, potřebujeme teplotu zdiva aspoň 12°C. Je potřeba technologické postupy dodržovat a promítnout tyto skutečnosti do případného prodloužení termínu dokončení.

Odbor památkové péče Kanceláře prezidenta republiky bude s dostatečným předstihem informován o všech případných změnách postupu či rozsahu restaurování.

Vyřizuje: ...

Telefon: ...

Odbor památkové péče
Kancelář prezidenta republiky